

FORMAREA COMPETENȚELOR DE APLICARE A DIFERITOR ARTE ÎN PROMOVAREA ACTIVITĂȚILOR MUZICALE EXTRACURS ÎN ȘCOALA DE CULTURĂ GENERALĂ

Victoria ZAPOROJAN, studentă,
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Conducător științific: **Ion GAGIM**, dr. hab., prof. univ.

Résumé: *L'homme réfléchit sur la vie, sous différentes formes - en mots, couleurs, formes, volume, mouvements, gestes, sons. Cela détermine la nécessité de l'existence de divers genres d'art - littérature, beaux-arts, chorégraphie, musique, théâtre et cinéma. Cet article démontre que tous les genres d'art unis dans un système, agissent pleinement sur la vie spirituelle de l'homme / enfant. Par conséquent, le professeur d'éducation musicale doit avoir des compétences pour appliquer différents arts dans le processus éducatif, à la fois dans la leçon d'éducation musicale et dans les activités parascolaires: ensemble vocal, théâtre scolaire, leçons optionnelles en préparation des spectacles.*

Mots-clés: *art, compétence, activités parascolaires, théâtre scolaire.*

Deoarece există foarte multe definiții ale fenomenului **Artă**, noi o vom percepe în sensul ei original – ca „fenomen zămislit din adâncul celor mai sacre și sublime sentimente, pe care le poate încerca ființa umană, în clipe de trăire deosebită a existenței” [1, p. 9]. Cu timpul această viziune s-a dezvoltat, completându-se cu alte nuanțe de sens. Prin artă s-a dorit a exprima multe alte aspecte ale vieții umane. Unele curente artistice moderne sunt contradictorii artei ca atare. Artă devine apoi o extensie a acțiunii. Această filozofie de acțiune, dezvoltată în special de Hannah Arendt [apud 3], apare atunci când gestul artistic devine experiența unei relații particulare. Deci artă nu caută să imite sau să reproducă, ci să transpună o realitate metasensibilă.

Dintre genurile de artă, una dintre cele mai răspândite și mai apropiate de om este muzica. Însă ea apărut în strânsă legătură cu celelalte genuri de artă: literatura, artele plastice, coregrafia, teatrul, împreună constituind un sistem integral de cunoaștere artistică a realității. Unele există în stare *pură*, adică se manifestă și se dezvoltă independent, iar altele sunt rezultatul comasării altor arte, fiind numite mixte sau complexe. Există mai multe criterii după care se pot clasifica artele. Ion Gagim clasifică genurile de artă după următoarele criterii: percepție și cadrul în care se desfășoară.

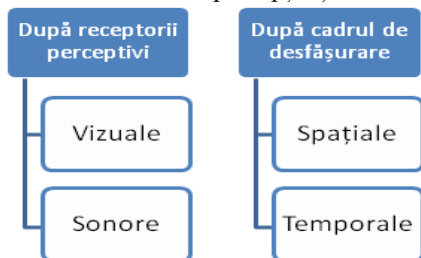

Figura 1. Clasificarea genurilor de artă

Statutul artelor în sistemul de învățământ se configurează din două perspective:

- arta ca disciplină școlară: se studiază prin intermediul literaturii, muzicii și artelor plastice;
- arta ca activitate artistică în sistemul de învățământ corespunde compartimentului de educație estetică și se desfășoară în cadrul educațional extracurricular și extrașcolar.

Noțiunea de **educație artistică** este interpretată ca proces individual continuu de autodesăvârșire spirituală a personalității prin multiple forme de contact cu arta. Atât prin specificul și conținutul său, cât și prin posibilitățile sale formative, muzica și artele plastice solicită nu numai fondul intelectual al elevului, ci mai ales pe cel afectiv, cu implicații directe în declanșarea unor stări, a unor trăiri și sentimente, făcându-l sensibil în fața marilor probleme ale vieții, contribuind la creșterea unui suflet frumos, armonios, cu o aleasă educație pentru valorile spirituale, cu extinderi în ținuta etică individuală, morală, civică etc. Cunoscând / valorificând lumea prin potențialul artelor, elevul se cunoaște / se construiește pe sine ca ființă spirituală - nivelul suprem al oricărei educații.

Activitatea artistică școlară este parte componentă a vieții culturale și are o importanță deosebită în pregătirea elevilor pentru viața socială și culturală. Niciuna dintre disciplinele școlare nu-și poate dovedi mai pregnant utilitatea în integrarea socială, cum o poate face muzica, ca element de comunicare socială. Corul și alte formațiuni artistice creează una dintre cele mai solide punți între școală – familie – societate, pe de o parte, și viața culturală a localității, pe de altă parte.

Educația extracurriculară îndeplinește patru **funcții specifice**: funcția de petrecere a timpului liber, funcția social-integrativă, funcția formativă și funcția vocațională.

1. *funcția de petrecere a timpului liber* este asigurată prin modalitățile oferite de activitățile extracurriculare de petrecere a timpului liber în mod educativ, util și formativ;
2. *funcția social-integrativă* – prin relațiile interpersonale și de grup pe care le oferă, cultivă solidaritatea și cooperarea între copii / elevi, respectiv, grupuri de copii / elevi;
3. *funcția formativă*, atât pe plan cognitiv și operațional, cât, mai ales, pe planul interiorizării valorilor morale, estetice și spirituale;
4. *funcția vocațională*, făcând posibilă descoperirea și dezvoltarea aptitudinilor copiilor / elevilor.

Un rol foarte important în realizarea cu succes a procesului educativ îl are profesorul / conducătorul activității extracurs. **Competențele profesorului** din domeniul educației artistice au constituit, dintotdeauna, o preocupare și un subiect de discuție. Grație caracterului preponderent practic al disciplinelor artistice, profesorul este cea mai calificată, care demonstrează capacitățile și abilitățile sale în procesul instructiv-educativ la un nivel artistic convingător. Astfel, cadrele didactice, care predau disciplinele din cadrul educației și instruirii artistice, sunt preocupați în permanență de propria formare profesională.

Printre prioritățile de bază ale profesorilor de muzică sunt formarea și dezvoltarea competențelor necesare desfășurării cu succes a procesului pedagogic. Acest

demers urmărește: consolidarea pregătirii de specialitate corespunzătoare competenței didactice specializate; actualizarea bazei teoretice și practice cu privire la aspectele didactice fundamentale care vizează realizarea educației și instruirii muzicale; aplicarea didacticii specialității în activitatea cu elevii, reieșind din specificul disciplinei / unității de curs; considerarea nivelului aptitudinilor specifice artei muzicale ale elevilor din sistemul de învățământ artistic; valorificarea conținuturilor disciplinei prin construirea unui demers didactic modern; proiectarea structurată, prin organizarea unor activități de învățare centrate pe elev; dezvoltarea capacităților de evaluare a cunoștințelor și deprinderilor dobândite de elevi cu ajutorul întregului set de instrumente și tehnici de evaluare.

Pentru a demonstra necesitatea deținerii competenței de aplicare a diferitor arte în procesul educativ, vom lua ca exemplu activitatea extracurs **Teatrul muzical școlar** – activitate multidimensională care permite fiecărui participant să-și îndeplinească potențialul – are loc dezvoltarea creativității, capacității de a comunica, de a interacționa și de a demonstra simultan cultura interioară și activitatea socială. Aceste interese pot fi identificate prin expresiile:

1. Piesa ta: compune și cântă!
2. Rolul tău: joacă singur și cu prietenii!
3. Viața ta: exprimă-ți sentimentele în artă.

Metodologia activității *Teatru muzical școlar* presupune o totalitate de metode, mijloace, principii și tehnici specifice, menite să ajute profesorul în desfășurarea procesului educativ.

Metode	Mijloace	Principii	Tehnici
<ul style="list-style-type: none"> • Specifice educației muzicale: de stimulare a imaginației, reinterpretării artistice; • Activ-participative: stimulările dramatice, mima, de valorificare a jocului; • Formativ-cognitive: metoda <i>Basm</i>, de creare a situației problemă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Concrete: mediu adecvat de lucru, pixuri, caiete, culori etc., lista participanților, echipament vestimentar; • Abstracte: abilități de ascultare și consiliere, legi nescrise ale cercului artistic, capacitatea de a folosi eficient aptitudinile participanților. 	<ul style="list-style-type: none"> • Compoziției • Improvizației • Variației 	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnici de mișcare fizică; • Tehnici vocale; • Tehnici de ascultare; • Tehnici de formare a actorilor; • Texnici de lucru cu texte, scenarii.

Figura 2. Metodologia activității *Teatru muzical școlar*

Metodica direcționează organizarea activităților celor implicați în desfășurarea lecțiilor/ activităților extracurs. Ea realizează legătura dintre pregătirea de specialitate, cea psihopedagogică și realitatea școlară în care își desfășoară cadrul didactic activitatea. Deci metodică ne oferă, în acest caz, acțiuni concrete de lucru și sfaturi practice eficiente. Un rol important îl are dezvoltarea tehnicilor printr-un sistem de jocuri și studii creative, care vizează dezvoltarea abilităților muzicale, psihomotorii și estetice ale copiilor. Nu trebuie să uităm nici de principii. Principiul general al tuturor tipurilor de activități muzical-teatrale într-un atelier muzical și de teatru este întruchiparea intenției autorului prin compunerea și modificarea scenariilor, textelor poetice, muzicii și mișcărilor plastice către muzică. În acest context, evidențiem următoarele principii: *compoziției, improvizației și variației*. Vom enumera patru activități principale care lucrează în baza principiilor menționate:

1. *Improvizația plastică* – mișcarea către muzică, bazată pe variația coregrafiei și a elementelor de pantomimă pentru a crea o imagine scenică muzicală.
2. *Improvizația instrumentală* – de cele mai multe ori creează un anumit fundal și atmosferă de performanță muzicală.
3. *Improvizație vocală* este creată prin „suprapunerea” unei voci pe un fundal de însoțire instrumentală pregătită în prealabil sau creată la moment și care poate fi, de asemenea, interpretată fără însoțire.
4. *Improvizația poetică* este o compoziție de poezii și scenarii proprii.

Metodologia propusă este eficientă atunci când are loc *interacțiunea a trei componente principale: creația propriu-zisă, actorii (elevii) și profesorul-regizor*. Respectând această condiție, profesorul va ajunge la rezultate foarte bune, și anume: va crește interesul elevilor pentru artă; vor învăța cum să *reinterpreteze* muzica prin diversele genuri de artă, utilizându-și conștient resursele; va crește tendința elevilor timizi / dezinteresați de a se manifesta în cadrul activităților muzical-artistice; își vor forma capacități de a îmbina concomitent limbajul muzical, verbal și al corpului; se va dezvolta memoria lor auditivă/vizuală, amplificând capacitatea de a învăța; își vor dezvolta imaginația și creativitatea.

Bibliografie:

1. GAGIM, I. *Dicționar de muzică*. Chișinău: Știința, 2008. 211p.
2. GAGIM, I. *Știința și arta educației muzicale* (ed. III). Chișinău: ARC, 2010. 224 p.
3. GALLIMARD, J. *La Crise de la culture*. Paris, 1972
4. PINGHIRIAC, E. PINGHIRIAC, G. *Arta cântului și interpretării vocale*. București: Editura fundației „România de mâine”, 2016.188 p.
5. VACARCIUC, M. *Dezvoltarea spirituală a micului școlar prin muzică și cânt*. Chișinău: Știința, 2002. 90 p.
6. ГИЛЬЧЕНОК, Н. *Музыкальный театр в школе*. Учебное пособие, Москва, 2005. pp. 3-5.
7. ВЕТЛУГИНА, Н.А. *Музыкальное воспитание*. М., 2001. 165 с.
8. ВЕТЛУГИНА, Н. А. *Музыкальное развитие ребенка*. М., 2002. 134 с.
9. ЗАГВЯЗИНСКИЙ, В.И. *Педагогическое творчество учителя*. 1997. 205 с.
10. *Modele de dezvoltare a aptitudinilor muzicale la copiii de vârstă preșcolară și școlară – percepții și realități*. [online] [citat 15.03.2020]. Disponibil: <http://bslr.ubm.ro/files/2016/Cinc%20-%20Modele.pdf>